

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ปัจจัยหลายอย่างส่งผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลไทยมีนโยบายกระจายรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น (นุกูล เพ็ชรชนะ, 2546 : 2) โดยนโยบายของรัฐต้องจัดให้มีบริการสาธารณสุขแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และครอบคลุมทั้งในเขตเมืองและชนบทในการจัดบริการสาธารณสุขเป็นการจัดบริการสุขภาพในรูปแบบต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนด้านสุขภาพอนามัยและยกระดับสุขภาพอนามัยของประชาชนให้มีสุขภาพที่ดี

กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักในระบบสาธารณสุขของประเทศไทย ในการจัดบริการสาธารณสุข รวมทั้งมีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณสุขของประเทศ ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่และภารกิจของกระทรวงสาธารณสุขไว้ว่า กระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันควบคุมและรักษาโรคภัย การฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชนและราชการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ ให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้แบ่งการบริหารราชการของกระทรวงสาธารณสุขออกเป็น 2 ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลางและการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค ระดับกอง ตั้งอยู่ที่ถนนศรีสุริยวงศ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีบทบาทหน้าที่ปฏิบัติการกิจและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขของจังหวัด การกำกับดูแลประเมินผลและสนับสนุนการปฏิบัติงานสาธารณสุขของหน่วยงานในสังกัด ได้แก่ โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และสถานีอนามัย และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมายตามนโยบายต่างๆ จากกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งภารกิจ แผนงาน โครงการและกิจกรรมต่างๆ ของกระทรวงสาธารณสุข จะมอบภารกิจมาที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี เพื่อดำเนินการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขให้บรรลุผล

ตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันการพัฒนาสาธารณสุขมุ่งเน้นบริการสุขภาพที่มีความรวดเร็วมีคุณภาพ และค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและเป็นธรรมตามแผนพัฒนาสาธารณสุขนับแต่ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา กำหนดให้สถานบริการสาธารณสุขมีการจัดการที่ได้มาตรฐาน (เกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ความพึงพอใจผู้รับบริการไม่น้อยกว่าร้อยละ 70) โดยประเมินจากความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการเป็นตัวชี้วัด (บุษรา ประสาททอง และคณะ, 2549 : 1) ซึ่งแนวทางในการพัฒนาสาธารณสุขนั้นมีหลายด้าน เช่น ด้านพัฒนาคุณภาพบริหารจัดการภาครัฐ ด้านระบบการแพทย์การรักษาและพยาบาล ด้านพัฒนาระบบการบริการและส่งเสริมสุขภาพ ด้านพัฒนาอาคารสถานที่ ระบบสนับสนุนบริการสาธารณสุข สำหรับด้านอาคารสถานที่ที่ให้บริการสาธารณสุขเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการให้บริการสาธารณสุขของหน่วยงาน ซึ่งการพัฒนาปรับปรุงอาคารให้บริการสาธารณสุขของหน่วยงานให้น่าอยู่น่าทำงานนั้น ถือได้ว่าเป็นสิ่งบ่งบอกถึงการพัฒนาสาธารณสุขด้านหนึ่งให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนและเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและของกระทรวงสาธารณสุข

สถานีอนามัยเป็นหน่วยงานบริการสาธารณสุขในระดับตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี ปัจจุบันภารกิจหน้าที่ของสถานีอนามัยมีเพิ่มมากขึ้น พื้นที่ในการให้บริการสาธารณสุขจึงไม่เพียงพอ เนื่องจากสภาพเดิมอาคารสถานีอนามัยเป็นอาคารตึก 2 ชั้น ใต้ถุนโล่ง การให้บริการอยู่ชั้นบนอาคาร ทำให้ไม่สะดวกและไม่คล่องตัวเนื่องจากการขึ้นลงลำบากและส่วนใหญ่อาคารสถานีอนามัยก่อสร้างมานาน จึงเก่าชำรุดทรุดโทรมไม่สวยงามและปลอดภัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรีจึงได้ดำเนินการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมของอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี โดยปรับปรุงชั้นล่างอาคารสถานีอนามัยสำหรับรองรับภารกิจและกิจกรรมสาธารณสุขต่างๆ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณปี พ.ศ. 2552 งบกระตุ้นเศรษฐกิจระยะที่ 1 จากรัฐบาล เป็นค่าปรับปรุงชั้นล่างอาคารสถานีอนามัย ซึ่งจังหวัดราชบุรี ได้รับจัดสรรงบประมาณ จำนวน 60 แห่งๆ ละ 420,000 บาท โดยมุ่งหวังเพื่อให้มีอาคารที่มีพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยและสวยงามในการให้บริการสาธารณสุขของเจ้าหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้น และเอื้อประโยชน์ต่อการบริการที่คล่องตัว สะดวก ปลอดภัย ซึ่งในระหว่างการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมของอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรีนั้น มักจะได้รับข้อมูล ข้อสอบถามต่างๆ และข้อคิดเห็นจากหัวหน้าสถานีอนามัยและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบริการ เกี่ยวกับพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยสิ่งอำนวยความสะดวก ความสวยงาม ความมั่นคงแข็งแรง ของอาคารที่ปรับปรุงอยู่เสมอ

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจต่อการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี เพื่อให้ทราบระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่ได้รับการปรับปรุงอาคารสถานีอนามัย และใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงอาคารสถานีอนามัยอื่นๆ ในจังหวัดราชบุรี เพื่อพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้สอดคล้องกับความต้องการของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภารกิจสาธารณสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยต่อการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตามสถานภาพส่วนบุคคลต่อการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ต่อการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมาก
2. สถานภาพส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

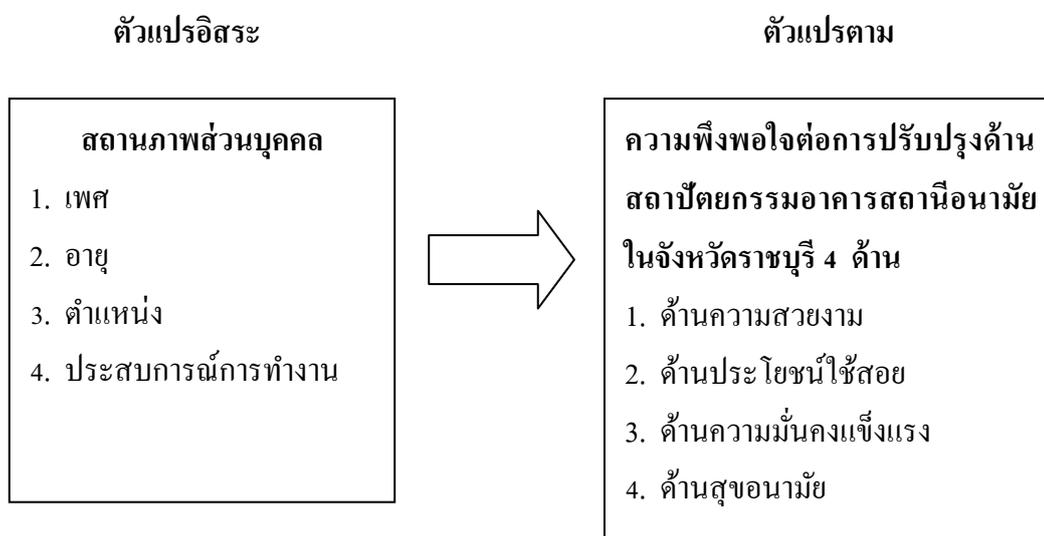
1. การวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาความพึงพอใจต่อการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี ของสถานีอนามัยที่ได้รับการปรับปรุงอาคารชั้นล่าง ปีงบประมาณ 2552 จำนวน 60 แห่ง
2. ประชากรในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่ได้รับการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรีจำนวน 60 แห่ง จำนวน 180 คน (งานการเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี, 2553 : 7)
3. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่ได้รับการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน โดยใช้ตารางกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (สิน พันธุ์พินิจ, 2551 : 137)
4. ตัวแปรที่ศึกษา คือ
 - 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของบุคคล จำแนกออกเป็นเพศ อายุ ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคาร
 สถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี 4 ด้าน คือ ด้านความสวยงาม ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความมั่นคง
 แข็งแรง และด้านสุขอนามัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ (อุทัยพรรณ สุกใจ, 2545 : 7) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคาร (อุทัยพรรณ สุกใจ, 2545 : 78 - 79) นำมาใช้ในการสร้างความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยต่อการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี ในด้านความสวยงาม ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความมั่นคงแข็งแรง และด้านสุขอนามัย ซึ่งได้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวกับความพึงพอใจมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องความพึงพอใจต่อการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมอาคาร
 สถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่มีต่อการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมของอาคารสถานีอนามัยในเขตจังหวัดราชบุรี แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสวยงาม ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความมั่นคงแข็งแรง และด้านสุขอนามัย
2. อาคารสถานีอนามัย หมายถึง ตัวอาคารที่ทำการของสถานีอนามัยที่ได้รับการปรับปรุงด้านสถาปัตยกรรมในเขตจังหวัดราชบุรี จำนวน 60 แห่ง
3. ด้านความสวยงาม หมายถึง อาคารสถานีอนามัยมีความเหมาะสมสวยงามสมบูรณ์ ถูกต้องเรียบร้อย เช่น รูปแบบการออกแบบ สีเส้นของอาคาร วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ก่อสร้าง การติดตั้งตกแต่งประดับอาคาร
4. ด้านประโยชน์ใช้สอย หมายถึง อาคารสถานีอนามัยมีความสะดวกคล่องตัว เหมาะสมต่อการใช้งานและตรงตามความต้องการ เช่น การจัดแบ่งบริเวณพื้นที่การทำงาน ขนาดของพื้นที่และความเป็นสัดส่วนของพื้นที่ การติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน
5. ด้านความมั่นคงแข็งแรง หมายถึง อาคารสถานีอนามัยมีความแข็งแรง เหมาะสมและปลอดภัย เช่น การใช้วัสดุก่อสร้างและการติดตั้งวัสดุและอุปกรณ์ ที่มีความแข็งแรงและปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน
6. ด้านสุขอนามัย หมายถึง อาคารสถานีอนามัยมีการใช้วัสดุอุปกรณ์หรือการก่อสร้างติดตั้งตกแต่งอาคารที่ถูกสุขลักษณะ ทำความสะอาดง่าย ไม่สกปรกและไม่เป็นที่เพาะเชื้อโรค
7. อายุ หมายถึง ช่วงอายุของเจ้าหน้าที่ทุกคนของสถานีอนามัย โดยแยกเป็น 20 - 30 ปี 31 - 40 ปี และ 41 - 50 ปี
8. ตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ทุกคนของสถานีอนามัย โดยแยกเป็นตำแหน่งหัวหน้าสถานีอนามัย นักวิชาการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพ เจ้าพนักงานสาธารณสุข และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข / อื่น ๆ
9. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย โดยแยกเป็น 1 - 10 ปี 11 - 20 ปี 21 - 30 ปี และ 31 ปีขึ้นไป
10. หัวหน้าสถานีอนามัย หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าที่สถานีอนามัยหรือเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าที่สถานีอนามัยที่ได้รับการปรับปรุงอาคารสถานีอนามัยในจังหวัดราชบุรี จำนวน 60 แห่ง

11. เจ้าหน้าที่สถานีนามัย หมายถึง เจ้าหน้าที่ทุกคนของสถานีนามัยที่ได้รับการปรับปรุง
อาคารสถานีนามัยในจังหวัดราชบุรี จำนวน 60 แห่ง